

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Емил Спасов Панушев
Институт за икономически изследвания при БАН,

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика /Европейски публични финанси/ в секция „Международна икономика“ на ИИИ при БАН, публикуван в ДВ бр. 40/07.05.2024 г.

1. Обща информация за конкурса.

Конкурсът е обявен за нуждите на секция „Международна икономика“, на основание чл. 4 от ЗРАСРБ, чл. 86 от Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН и съгласно решение на НС на ИИИ при БАН – прот. № 9 от 26.06.2024 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 426/05.07.2024 г. на Директора на ИИИ при БАН.

2. Информация за кандидата.

За участие в конкурса е подал документи 1 кандидат – д-р Яна Пальова.

Д-р Яна Пальова е гл. асистент в секция „Международна икономика“ на ИИИ при БАН. Работила е като старши икономист в МВФ, Министерство на финансите на България. Участва в разработването на Годишния доклад на ИИИ при БАН, научноизследователски проекти от изследователската програма на ИИИ при БАН, анализи на МВФ, участия в национални международни конференции и проекти. Има преподавателска практика и разработени учебници по теория на бюджетните решения в ЦДО на УНСС. Член на Съюза на икономистите и научен секретар на секция „Международна икономика“ в ИИИ при БАН.

3. Изпълнение на минималните изисквания и допълнителните изисквания на ИИИ при БАН.

Оценката на представените научни публикации и приложената справка показват изпълнение от 575 т. при минимални национални изисквания 450 т.

4. Обща характеристика на представените научни публикации.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Яна Пальова участва с 16 публикации. Представен е хабилитационният труд „Ролята на

публичните финанси за прехода към зелена икономика и устойчиво развитие на България през 2021-2027 г.“, който е регистриран в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, както и книга на базата на защитен дисертационен труд „Фискални стимули и ефекти от Европейските структурни фондове и политики в Централна и Източна Европа“. Две студии в сп. „Икономически изследвания“ са посветени на фискалната политика в условията на зелен преход и ефектите от финансирането от ЕС за настоящия програмен период, а студията в Годишния доклад на ИИИ при БАН е анализира на предизвикателствата пред публичните финанси. Посочени са 11 статии и доклади на научни форуми в страната и чужбина, в които постиженията на гл. ас. д-р Яна Палъова в областта на публичните финанси и финансовите инструменти за зелен преход са апробирани на високо научно равнище.

5. Оценка на научните и научно-приложните приноси в представената от кандидата продукция.

Задълбочените изследвания и критични анализи на гл. ас. д-р Яна Палъова са предпоставка за формулирането на съществени научни и научно-приложни приноси в следните направления:

- Доказана е необходимостта от промяната на фискалните правила за подобряване предвидимостта на публичните разходи и създаването на фискални буфери за подобряване ефективността на обществените разходи за зелена и цифрова трансформация.
- Дефинирана е ролята на публичните финанси за устойчиво развитие и създаване на зелена икономика с подкрепата на справедлив преход. Аргументирана е ролята на публичните политики и фискалните мерки за достигане на показателите за зелен преход, устойчивост и справянето с кризисни явления.
- Формулирани са оценки за ролята на финансовите инструменти на ЕС в програмния период 2021-2027 г. за създаване на климатично неутрална икономика и фискалната устойчивост на Съюза чрез участието на държавите-членки в новия собствен ресурс на бюджета на ЕС.
- На основата на адаптиран и приложен модел за оценка на въздействието на екологичните данъци и такси в България, Хърватия и Румъния са направени изводи положителната им роля за намаляване емисиите на парникови газове и нетните спестявания.

- Доказани са негативните последици от неизпълнението на целите на проектите за зелен преход по Механизма за възстановяване и устойчивост върху публичните разходи, бюджетния дефицит и държавния дълг поради необходимостта от заменяне на европейското финансиране с национален ресурс. Обосновава се необходимостта от фискална консолидация със стимулиране на частните инвестиции и подобряване на бизнес средата, както и промяна в данъчната или разходната политики за увеличаване ефективността на публичните разходи.

Така представените научни и научно-приложни приноси са дело на гл. ас. д-р Яна Пальова и показват задълбочена теоретична подготовка и прецизност в получаването и интерпретирането на данни от критичния анализ. Участието в национални и международни изследвания са позволили на гл. ас. д-р Яна Пальова да дискутира резултатите от своите проучвания и да ги направи достояние на изследователи и специалисти.

6. Описание на представените цитирания.

Постиженията на гл. ас. д-р Яна Пальова са познати на широката научна общественост, което се потвърждава от посочените 16 цитирания в национални и чуждестранни издания. От представените за участие в конкурса публикации 5 броя са цитирани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (Scopus и Web of Science). Представени са две цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 9 цитирания или рецензии в нереперирани чуждестранни списания с научно рецензиране.

7. Бележки и препоръки.

Научните изследвания и значителния обем публикации на гл. ас. д-р Яна Пальова дават възможност да бъдат формулирани виждания, които да послужат като препоръка за бъдещи проучвания в следните насоки:

На първо място, вижданията за резултатите от приложението на зеления пакт се възприемат като по-висока фаза на развитие на интеграционния процес. От различните резултати в държавите-членки на ЕС става ясно, че екологичните политики и прехода не допринасят за укрепване на интеграционните механизми, водят до влошаване на конкурентоспособността на ЕС на световния пазар.

На второ място, анализите на фискалните инструменти дава основание да се постави въпроса за ефективността от прилагането на единни правила от държави с

различен фискален капацитет, който на практика определя възможностите за осъществяване на зелен преход и постигане целите на политиката на ЕС.

На трето място, една от ролите на фискалната политика е привличането на преки чуждестранни инвестиции в стратегически за развитието на икономиката отрасли. Водещи икономики прилагат данъчното кредитиране като инструмент за привличане на водещи компании в страните си, което поставя въпроса за приложимостта на този инструмент в контекста на политиките за развитие на Единния пазар на ЕС.

Посочените виждания не намаляват качеството и количеството на получените научни резултати и приноси.

8. Заключение

Представените научни публикации от гл. ас. д-р Яна Пальова съдържат значими научни и научно-приложни приноси, които са достояние на научната общност в страната и чужбина. В количествено и качествено отношение те покриват националните минимални изисквания в ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, и допълнителните критерии на ИИИ при БАН за заемането на академичната длъжност „доцент“. Препоръчвам на Уважаемото научно жури да предложи на Научния съвет на ИИИ при БАН да избере гл. ас. д-р Яна Пальова за „доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика /Европейски публични финанси/.

12.09.2024 г.

Гр. София

С уважение:

/Проф. д-р Емил Панушев/